

Analysunderlag rörande ekonomiska stödmöjligheter till barnfamiljer i Sverige

Del 2: Förstärkt simundervisning för alla barn och unga

Författare: Jie Li
Håkan Cavenius

Stockholm, oktober 2025

RISE RESEARCH INSTITUTES OF SWEDEN

Box 857, 501 15 Borås

info@ri.se

RISE är Sveriges forskningsinstitut och innovationspartner. I internationell samverkan med företag, akademi och offentlig sektor bidrar vi till ett konkurrenskraftigt näringsliv och ett hållbart samhälle. Våra 2 800 medarbetare driver och stöder alla typer av innovationsprocesser. RISE är ett oberoende, statligt forskningsinstitut som erbjuder unik expertis och ett 100-tal test- och demonstrationsmiljöer för framtids säkra teknologier, produkter och tjänster.

Sammanfattning

Simkunnighet är en grundläggande och livräddande färdighet, men också en förutsättning för delaktighet i skola, fritid och samhällsliv. Trots detta visar statistik att cirka 7 procent av eleverna i årskurs 6 – motsvarande omkring 8 300 barn per år – inte uppnår läroplanens mål för simkunnighet. Utan riktade insatser riskerar dessa barn att förbli icke-simkunniga även i vuxen ålder, vilket innebär både mänskliga och samhällsekonomiska konsekvenser.

Analysen visar att de årliga samhällskostnaderna av icke-simkunnighet uppgår till 9,5–12,8 miljoner kronor, framför allt genom förhöjd drunkningsrisk (2,5–5,8 mnkr/år) och ökad fysisk inaktivitet och ohälsa (ca 7 mnkr/år). Dessa återkommande kostnader är jämförbara med, och på längre sikt betydligt högre än, den investering som krävs för att åtgärda problemet. Kostnaden för en nationell riktad simundervisningssatsning beräknas till cirka 14,9 mnkr per årskull, eller ca 1 800 kr per elev. En 10-årsperiod utan åtgärd innebär ackumulerade samhällskostnader som motsvarar 6,3–8,5 gånger den investering som skulle krävas för att få merparten av *en* årskull elever att bli simkunniga – och därmed sannolikt vara simkunniga under deras resterande livstid.

Utöver de kvantifierbara kostnaderna finns icke-ekonomiska effekter som är minst lika betydelsefulla: minskade livschanser, begränsad tillgång till yrken och fritidsaktiviteter, samt risk för socialt utanförskap. Dessa är svåra att mäta i kronor men förstärker ytterligare behovet av reform.

Tänkbara förslag på förbättringar

En kompletterande nationell satsning föreslås för att säkerställa simkunnighet innan vuxenlivet, särskilt för de elever som inte når målet i årskurs 6. Följande förslag bör beaktas:

1. Stärk kraven på simkunnighet och uppföljning i skolan så att den täcker även högstadiet. Nationell uppföljning av simkunnighet efter årskurs 6;
2. Ta fram ett nationellt, riktat simundervisningsprogram för att fånga upp de som inte är simkunniga (t ex under mellan- och högstadiet, kanske t o m även i gymnasiet). Nationell finansiering för detta ca 20 mnkr/år inklusive uppföljning och informationsinsatser;
3. Informations- och motivationskampanjer riktade till såväl elever som till vårdnadshavare.

Slutsatser

Att låta tusentals barn varje år gå vidare i skolan utan simkunnighet är både en fråga om liv och död och om jämlika livschanser. Genom en relativt liten årlig investering kan samhället undvika betydande kostnader, minska risken för drunkningsolyckor och främja barns hälsa och delaktighet. Reformen är därmed både *kostnadseffektiv, livräddande och jämlikhetsfrämjande*.

Samhällets kostnader av icke-simkunnighet och vinsten av riktad simundervisning

1 Introduktion

Simkunnighet är inte bara en livräddande färdighet utan också en grundläggande förutsättning för att kunna delta i stora delar av skolans undervisning, friluftsliv och det svenska föreningslivet. Trots detta visar en oroande trend att simkunnigheten minskar bland svenska elever¹. Samtidigt har 2025 års sommarvärme inneburit en dramatisk ökning av drunkningsolyckor – under tre veckor i sträck inträffade en drunkningsolycka med dödlig utgång varje dag enligt Svenska Livräddningssällskapet², och juli månad 2025 blev den dödligaste på sju år, då totalt 31 personer drunknade³. SVT rapporterar också att skolor kritiserats hårt för att inte leva upp till läroplanens krav på simkunnighet, där var tionde elev mellan 10–16 år idag saknar simkunnighet⁴.

Enligt Skolverkets officiella statistik⁵ når omkring 7 procent av eleverna i årskurs 6, motsvarande ca 8 300 elever, varje år inte målet för simkunnighet, trots att detta är ett nationellt mål i läroplanen. Denna grupp elever riskerar att förbli icke-simkunniga även i vuxen ålder, vilket har konsekvenser både för dem själva och för samhället i stort.

I detta analysunderlag belyser vi de långsiktiga samhällskostnaderna om man *inte* åtgärdar bristen på simkunnighet bland barn, och jämför dessa med vad det skulle kosta att systematiskt erbjuda en kompletterande, riktad simundervisning för att åtgärda detta. Den första tabellen nedan sammanfattar de kvantifierbara samhällskostnaderna och en riktad satsning på simundervisning för icke-simkunniga barn efter årskurs 6. Den årliga potentiella samhällskostnaden bedöms motsvara 63 % - 85 % av den investering det skulle innebära att komplettera skolundervisningen med en riktad, extra simundervisningssatsning för en årskull av icke-simkunniga barn efter årskurs 6. Detta innebär också att vid ett oförändrat läge (utan extra simundervisning), och med antagande om oförändrad förekomst över tid, skulle de ackumulerade samhällskostnaderna för en enstaka årskull över exempelvis en 10-årsperiod potentiellt uppgå till över 6,3–8,5 gånger den initiala investeringen i en sådan riktad simundervisningsinsats. Fördelen är också att om ett barn en gång lärt sig simma i relativt tidig ålder så kvarstår sannolikt simkunnigheten under stor del av resterande livstid, och därmed minskas en stor del av de framtida samhällskostnader som annars skulle kunna knytas till denna grupp.

Utöver de samhällskostnader som går att beräkna finns det också effekter som är svårare att mäta och kvantifiera. Det handlar till exempel förlorade livschanser genom att vissa yrken och

¹ Skolverket: [Simkunnigheten minskar bland svenska elever, 2022](#)

² https://www.aftonbladet.se/nyheter/a/AvKjw3/drunkningsolyckor-i-juli-nattsvarta-siffror?utm_source=chatgpt.com

³ <https://www.sverigesradio.se/artikel/dodligaste-juli-pa-sju-ar-30-personer-drunknade-2025>

⁴ <https://www.svt.se/nyheter/snabbkollen/farre-simkunniga-barn-och-ungdomar>

⁵ Skolverkets rapport: ["Simkunnighet i årskurs 6 Läsåret 2021/22"](#)

fritidsaktiviteter blir otillgängliga för icke-simkunniga, vilket kan påverka både arbetsliv och social delaktighet. Även om dessa kostnader är svåra att sätta ett ekonomiskt värde på, är de av stor betydelse för en rättvis och inkluderande samhällsutveckling. Detta talar tydligt för att en sådan satsning inte bara är kostnadseffektiv utan även samhällsekonomiskt motiverad ur ett långsiktigt perspektiv.

Dock bör det här särskilt framhållas att de samhällsekonomiska kostnader som redovisas i denna analys utgör en indikativ uppskattning av de årligen nytillkomna merkostnader som specifikt kan hänföras till den andel elever som inte uppnår simkunnighet efter årskurs 6. Denna beräkning syftar således inte till att uppskatta de totala samhällsekonomiska konsekvenserna av icke-simkunnighet för *hela* befolkningen, utan avgränsas till den årliga tillströmningen av individer som lämnar grundskolan utan tillräckliga simkunskaper.

Tabell 1: Samhällskostnader avseende en riktad simundervisningssatsning för icke-simkunniga barn efter årskurs 6

Samhällskonsekvenser och kostnader, mnkr/år	
Förhöjd drunkningsrisk	2,50 – 5,80
Fysisk inaktivitet	6,97
Totalt	9,47 – 12,77
Kostnad (investering) för en riktad satsning på simundervisning för icke-simkunniga barn efter år 6, mnkr/år	
Totalt	14,94
Samhällsekonomisk kostnad kontra investering i riktad simundervisning	
Årsvis	63 % - 85 %
Exempel: Över 10 år (för en enstaka årskull)	630 % - 850 %

2 Varför lämnar så många ungdomar högstadiet utan att kunna simma?

Trots att Sverige länge betonat vikten av simkunnighet i grundskolan, visar både statistik och nyheter att många ungdomar ändå går ut högstadiet (och gymnasiet) utan att ha lärt sig simma. Detta beror på flera strukturella och policyrelaterade luckor i det svenska skolsystemet.

Simkunnighet är endast ett formellt krav i grundskolan

I grundskolan (årskurs 1–9) finns ett tydligt mål i ämnet *Idrott och hälsa* som anger att elever ska vara simkunniga för att få godkänt betyg. Simkunnighet definieras av Skolverket som att kunna "falla i vattnet, få huvudet under ytan och därefter simma 200 meter, varav 50 meter i ryggläge".

Men det finns ett stort kryphål:

- En elev kan ändå gå ut grundskolan utan att ha uppnått simkunnighet, så länge hen har godkända betyg i svenska, engelska, matematik och ytterligare fem (valfria) ämnen.

- Med andra ord: ett underkänt betyg i idrott och hälsa hindrar inte eleven från att genomgå grundskolan.

Simkunnighet är inte ett krav i gymnasieskolan

När elever går vidare till gymnasiet (cirka 16–19 års ålder, dock ej skolplikt), försvinner kravet på simkunnighet helt:

- Ämnet idrott och hälsa finns fortfarande, men ingen nationell bestämmelse kräver att simundervisning ingår i kursen.
- Det är upp till varje skola eller lärare om simning ska ingå – vilket innebär att många elever aldrig får möjlighet eller uppmaning att lära sig simma under gymnasietiden.

Det finns heller ingen uppföljning från staten eller kommunen kring vilka elever som fortfarande inte är simkunniga efter årskurs 6, eller om de lär sig simma senare i livet.

I praktiken innebär detta att det saknas garanti att elever som misslyckades nå simkunnighet i grundskolan får en ny chans senare i skolgången. Lärare på gymnasiet vet ofta inte ens om deras elever kan simma eller inte, och simkunnighet är inte en del av något examenskrav eller nationell utvärdering i tonåren. Detta resulterar i att många ungdomar går ut gymnasiet och in i vuxenlivet utan denna grundläggande (och i vissa fall livräddande) färdighet.

3 De långsiktiga samhällskostnaderna av icke-simkunnighet

Icke-simkunnighet medför betydande kostnader för samhället, i form av:

- **Förhöjd drunkningsrisk:** Ökad risk och sårbarhet för drunkning och vattenrelaterade olyckor, särskilt under sommarhalvåret.
- **Risk för ökad fysisk inaktivitet:** Det finns också en risk för minskad fysisk aktivitet för individen som i sin tur kan leda till försämrad folkhälsa och ökade vårdutgifter, samt indirekta kostnader till följd av produktionsbortfall från sjukfrånvaro och i värsta fall en förtida död.
- **Lägre arbetslivsdeltagande och förlorade livschanser:** Minskad tillgång till yrken och aktiviteter som kräver simkunnighet (t.ex. inom Försvarsmakten, räddningstjänst, barnomsorg och föreningsliv), vilket begränsar individens möjligheter på arbetsmarknaden och kan även bidra till socialt utanförskap.

För en årskull på omkring 8 300 elever som lämnar årskurs 6 utan att vara simkunniga motsvarar dessa en kvantifierbar samhällsekonomisk kostnad på ca 9,5 – 12,8 miljoner kronor per år – en återkommande potentiell kostnad varje år för denna grupp människor som inte når simkunnighet och inte får den simundervisning de behöver efter årskurs 6. Se summering i tabellen nedan.

Tabell 2: Samhällskostnader per år för icke-simkunniga barn efter årskurs 6

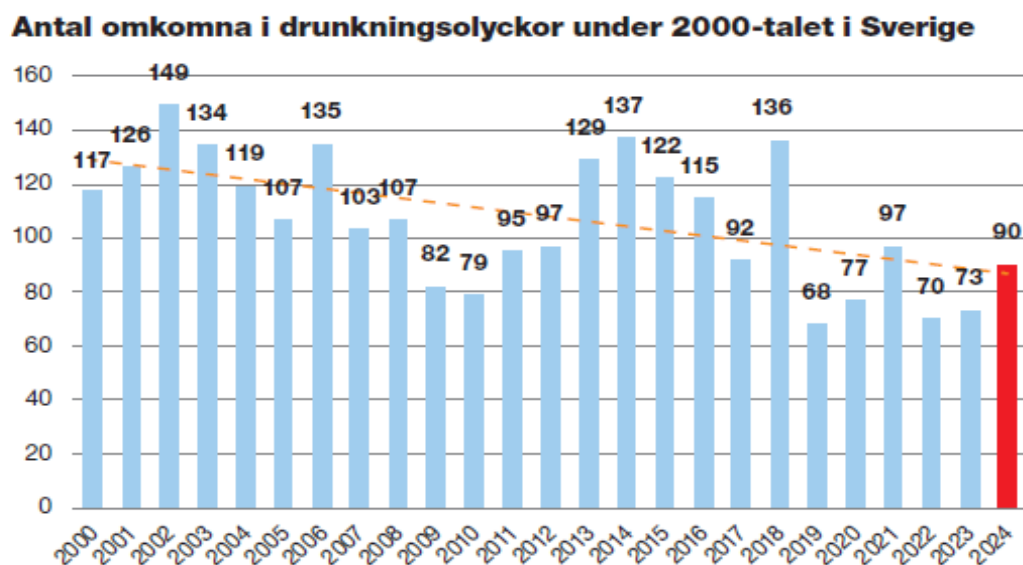
Samhällskonsekvenser kostnader, mnkr/år	
Förhöjd drunkningsrisk	2,5 – 5,8
Fysisk inaktivitet	6,97
Totalt	9,47 – 12,77

Metodik för att beräkna samhällskostnaderna

I följande stycken beskrivs hur de kvantifierbara samhällsekonomiska kostnaderna analyseras och beräknas.

Ökad drunkningsrisk

Forskning och internationell praxis visar att personer utan simkunnighet löper en avsevärt högre risk att drunkna än simkunniga, även om den exakta riskökningen varierar mellan olika studier och kontexter. I Sverige ligger den årliga frekvensen på cirka 4,66 drunkningstillbud per 100 000 invånare, varav hälften med dödlig utgång (under en 15-årsperiod mellan 2003–2017)⁶. Vidare, enligt *Svenska Livräddningssällskapet*⁷ omkom (under åren 2000–2024) cirka 230 personer per år, varav cirka hälften omkom i samband med olyckor. Mer specifikt omkom i genomsnitt 106 personer i drunkningsolyckor varje år under perioden 2000–2024, vilket framgår av figuren nedan.

Källa: Svenska Livräddningssällskapet årsrapport för omkomna vid drunkningsolyckor 2024.

För att utvärdera samhällets kostnader för drunkningsolyckor beskrivs här två beräkningsmetoder:

⁶ A Claesson etc. (2021), "Incidence and characteristics of drowning in Sweden during a 15-year period", <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/33549688/>

⁷ <https://svenskalivreddningssallskapet.se/slscontent/uploads/2025/02/Arssrapport-sammanstallning-2024-.pdf>

- **Metod 1:** Med användning av det väletablerade värdet av ett statistiskt liv (VSL);
- **Metod 2:** Med användning av MSB:s uppskattning av samhällets kostnader för drunkningsolyckor år 2020⁸.

Metod 1 – med användning av det väletablerade värdet av ett statistiskt liv (VSL)

Vid samhällsekonomiska analyser används ofta ett värde på ett statistiskt liv (VSL) för att sätta ett *monetärt värde* på livräddande, preventiva insatser. Mer specifikt, *värdet av ett statistiskt liv* (VSL) är ett ekonomiskt mått som används för att uppskatta hur mycket samhället och/eller individerna är villiga att "betala" (eller investera) för att minska risken för dödsfall. Det handlar inte om värdet av en specifik persons liv, utan om hur små riskreduktioner i befolkningen sammantaget kan översättas till ett monetärt värde. VSL bygger på principen *uppskattad betalningsvilja* (*willingness-to-pay*, WTP), det vill säga hur mycket människor i genomsnitt är beredda att betala för att minska sin risk för död (genom olycka), för att undvika både direkta kostnader, såsom räddning och sjukvård, och immateriella värden, såsom minskat lidande, förbättrad livskvalitet och mindre oro för de anhöriga. Syftet med VSL/WTP är att skapa ett jämförbart mått som kan användas för att prioritera olika säkerhets- eller hälsoåtgärder och fatta välgrundade beslut utifrån samhällets resurser⁹.

Enligt etablerade studier och myndighetsrekommendationer i Sverige ligger ett realistiskt intervall för VSL på i storleksordningen tiotals miljoner beroende på sammanhanget¹⁰, som visas i tabellen nedan. Enligt tabellen är VSL vid drunkning är cirka 38 % av det genomsnittliga VSL-värdet för trafikolyckor, som är 46,4 mkr för närvarande enligt riktlinjerna¹¹. Mot denna bakgrund använder vi i denna analys ett VSL-värde på 17,43 mkr (dvs 46,4*38%) för att representera dödsfall vid drunkningsolycka.

Bransch	Värde av statistiskt liv (VSL)
Trafik (median)	23 miljoner
Trafik (genomsnitt)	34,6 miljoner
Trafik (maximum)	100 miljoner
Sjukvård (genomsnitt)	44 miljoner
Brand	13 miljoner
Drunkning	13 miljoner

Källa: *Värdering av ett statistiskt liv (VSL) i olika sammanhang (MSB, 2012)*

Baserat på dessa faktorer kan vi uppskatta den årliga drunkningsrelaterade samhällskostnaden i Sverige till följd av icke-simkunnighet som en konsekvens av att många

⁸ <https://www.msb.se/sv/publikationer/samhallets-kostnader-for-drunkningsolyckor-ar-2020/>

⁹ Hultkrantz L, Svensson M. The value of a statistical life in Sweden: a review of the empirical literature. *Health Policy*. 2012 Dec;108(2-3):302-10. doi: 10.1016/j.healthpol.2012.09.007. Epub 2012 Oct 18. PMID: 23084655.

¹⁰ <https://www.msb.se/sv/publikationer/riskvardering--ekonomisk-vardering-av-halsorisker-idag-och-i-framtiden/>

¹¹ ASEK8.0, /bransch.trafikverket.se/contentassets/oe5777a6301e4134a6e8365fc20c0e0e/asek-8.0-2-april-2024.pdf

barn inte uppnår simkunnighet efter årskurs 6, enligt tabellen nedan. I denna uppskattning antar vi att:

1. Drunkningsrisken är 3 gånger högre för icke-simkunniga individer (vanligtvis anses den i allmänhet vara 3–5 gånger högre);
2. De icke-dödliga drunkningsfallen är dubbelt så vanliga jämfört med de med dödlig utgång, och i dessa fall kan den drabbade behöva sjukvård och även rehabilitering på lång sikt;
3. Betalningsviljan att undvika skada (med vård som följd) är (i genomsnitt) 13% av VSL¹².

Tabell 3: Samhällskostnaden för drunkningsolyckor – baserade på värdet av ett statistiskt liv (VSL) / betalningsvilja (WTP)

	Resultat	Beräkning
Gruppens andel av den totala riskexponeringen	0,249%	$3 \cdot 8300 / (10 \cdot 10^6)$ (3 gånger extra högre risk)
Genomsnittligt antal omkomna i drunkningsolyckor för perioden 2000–2024	106	
Antal extra dödsfall bland icke-simkunniga	0,264	$106 \cdot 0,249\%$
VSL-värdet av att undvika dessa dödsfall	4,6	$0,264 \cdot 17,43$
Värdet av WTP att undvika skada, mnkr	1,2	$2 \cdot 0,264 \cdot (17,43 \cdot 13\%)$
Totalt, mnkr	5,8	

Metod 2 – med användning av MSB:s uppskattning av samhällets kostnader för drunkningsolyckor år 2020

Det andra metoden för att utvärdera samhällets kostnader för drunkningsolyckor kan hänföras till en konkret MSB-studie i detta sammanhang, baserad på statistik för drunkningsolyckor år 2020¹³, vilket framgår av tabellen nedan. Totalt uppgick samhällskostnaderna till 829 mnkr vid drunkningsolyckor år 2020, där 88 personer omkom och 118 personer skadades så allvarligt att de behövde sluten vård. Dessutom behövde cirka 131 personer specialiserad öppenvård och 210 personer primärvård.

¹² I MSB (2012) anges betalningsviljan för att undvika svår skada respektive lindrig skada till ungefär 25 % respektive 1 % av värdet av ett statistiskt liv

¹³ <https://www.msb.se/sv/publikationer/samhallets-kostnader-for-drunkningsolyckor-ar-2020/>

Kostnadsslag	2005 (tkr)*	2020 (tkr)	Skillnad(tkr)	Skillnad
Olyckskostnader	3 900	6 800	+ 2 900	+74 %
Sjukvårdskostnader	50 100	21 900	– 28 200	– 56 %
Administrationskostnad	15 500	12 200	– 3 300	– 21 %
Egendomsskador	22 300	8 950	– 13 350	– 60 %
Produktionsbortfall	783 800	779 300	– 4 500	– 1 %
Totalt	876 000	829 000	– 48 000	– 5 %

*MSB (2010) med uppräknning till 2020 års priser

Källa: MSB - Samhällets kostnader för drunkningsolyckor år 2020

Baserat på denna studie, och vid antagandet att drunkningsrisken är tre gånger högre för icke-simkunniga individer (den anses allmänt vara 3–5 gånger högre), kan vi uppskatta att för en icke-simkunnig grupp om 8 300 personer skulle den totala kostnaden motsvara cirka 2,5 mnkr i årliga kostnader, genom att relatera till det genomsnittliga antalet 106 omkomna i drunkningsolyckor jämfört med 88 omkomna specifikt år 2000, som visas nedan.

Tabell 4: Samhällskostnaden för drunkningsolyckor – baserade på MSB:s uppskattning av samhällets kostnader för drunkningsolyckor år 2020

Samhällskostnaden totalt, mnkr	829	
Gruppens andel av den totala riskexponeringen	0,249%	$3 \cdot 8300 / (10 \cdot 10^6)$ (3 gånger extra högre risk)
Totalt, mnkr	2,5	$829 \cdot 0,249\% \cdot (106/88)$

Sammanfattningsvis:

- MSB-baserade resultat utgår från faktiska registrerade kostnader i samhället (räddning, sjukvård, produktionsbortfall m.m.), vilket ger en bild av de direkta och observerbara ekonomiska effekterna;
- VSL/WTP-metoden är däremot mer abstrakt: den mäter hur mycket människor i genomsnitt är villiga att betala för att minska riskerna för dödsfall, genom olika preventiva insatser. Denna metod inkluderar även immateriella värden, som lidande, förlorad livskvalitet och anhörigas sorg, vilka inte syns i den rena kostnadsstatistiken;
- Tillsammans ger de två angreppssätten olika men kompletterande perspektiv: faktiska samhällskostnader kontra samhällets bredare betalningsvilja att undvika drunkningsolyckor.

Ökad ohälsa och fysisk inaktivitet

Förutom risken för drunkningar medför icke-simkunnighet ofta ett mindre aktivt liv. Många vattenbaserade fritidsaktiviteter blir otillgängliga, vilket ökar risken för fysisk inaktivitet i vuxen ålder. Fysisk inaktivitet leder till högre risk för fetma, typ 2-diabetes, hjärt-kärlsjukdom etc. Enligt Folkhälsomyndigheten, uppskattas stillasittande och otillräcklig fysisk aktivitet ha kostat samhället 16,5 miljarder kronor 2023. Samma år uppgav 35 procent av befolkningen

mellan 16–84 år att man har en otillräcklig fysisk aktivitet.¹⁴ Detta motsvarar en årlig samhällskostnad på ungefär 5 600 kronor per inaktiv person.

Enligt internationella studier har en omfattande forskningsbas fastställt ett starkt statistiskt samband mellan individens simkunnighetsnivå och benägenheten att motionera regelbundet. Särskilt visade en storskalig analys av 18 515 universitetsstudenter på en tydlig positiv korrelation mellan simkunnighet och regelbundna motionsvanor. För att kvantifiera detta samband genomfördes en logistisk regressionsanalys, vilken gav ett övertygande resultat: att avancera till en högre nivå av simkunnighet ökade sannolikheten för regelbundna motionsvanor med 20 % på en femgradig skala för simförmåga¹⁵. Detta tyder på att sambandet inte enbart är tillfälligt; det finns starka skäl att anta att förvärvandet av simkunskaper främjar en mer aktiv livsstil. Även om det stämmer att individer som i grunden är mer aktiva kan vara mer benägna att lära sig simma, pekar data på ett omvänt och mer betydelsefullt samband: behärsknigen av en krävande, skonsam färdighet som simning skapar en känsla av fysisk förmåga som i sin tur leder till ett större engagemang i andra former av fysisk aktivitet. Denna process gör att simning inte bara bör ses som en enskild träningsform utan som en grundläggande inkörsport ("aquatic gateway") till ett bredare motionsutövande. Det är en grundläggande färdighet som, när den väl har förvärvats, kan öppna dörren till ett livslångt fysiskt välbefinnande.

Denna studie utgick från en femgradig skala för simförmåga, där nivå IV och V kan anses motsvara eller överstiga den svenska definitionen av simkunnighet, medan nivå 0/I–III inte uppfyller kraven. I enlighet med de kvantitativa regressionsresultaten, som visar att varje nivå ökar sannolikheten för regelbundna motionsvanor med 20 %, skulle det svenska simkunnighetskravet därmed innebära en 60-procentig ökning av sannolikheten att människor engagerar sig i aktiva motionsvanor, jämfört med de icke-simkunniga. Omvänt skulle sannolikheten för fysisk inaktivitet vara 60 % högre för dem som inte uppnår simkunnighet. Tillämpas denna antagande på gruppen av 8 300 icke-simkunniga, skulle sannolikheten för fysisk inaktivitet uppgå till ca 50 % ($35 \% \cdot (1+60 \%)$), jämfört med 35 % i befolkningen i stort. Följaktligen kan den ökade samhällskostnaden för de 8 300 icke-simkunniga beräknas som framgår av tabellen nedan.

Tabell 5: Långsiktiga samhällskostnaden av ökade fysisk inaktivitet

Andel ökade fysiskt inaktiva	15%	50%-35%
Antal ökade icke-simkunnigt förbliva fysiskt inaktiva	1245	8300*(50%-35%)
Samhällskostnad per fysiskt inaktiv vuxen, kr	5600	
Totalt ökade samhällskostnaden, miljoner kr/år	6,97	1245*5600

¹⁴ Folkhälsomyndigheten: [Samhällsekonomiska kostnader kopplat till stillasittande och otillräcklig fysisk aktivitet](#), 2025

¹⁵ Tsai FH, Hsu HT. Relationship between Swimming Ability of College Students and Their Regular Exercise Habits. Sports (Basel). 2022 Sep 26;10(10):145. doi: 10.3390/sports10100145. PMID: 36287758; PMCID: PMC9607961.

Förlorade möjligheter och livsinkomst

En annan långsiktig konsekvens av bristande simkunnighet handlar om reducerade livschanser och framtida arbetslivsmöjligheter. I Sverige är simkunnighet ett formellt krav för vissa yrken inom exempelvis Försvarsmakten, räddningstjänsten och barnomsorgen. Det innebär att individer som inte uppnår simkunnighet riskerar att utestängas från dessa arbetsområden. Utöver detta kan icke-simkunnighet också begränsa tillgången till fritidsverksamhet och social gemenskap, vilket i sin tur kan påverka självkänsla, skolnärvaro och långsiktig social integration – särskilt under barn- och ungdomsåren¹⁶.

Det saknas dock direkta empiriska studier som sätter ett exakt värde på de livsinkomster och möjligheter som går förlorade för individer som inte uppnått simkunnighet. Mot denna bakgrund avstår vi från att genomföra en kvantitativ uppskattning av detta kostnadsslag, och väljer i stället att belysa frågan i kvalitativa termer:

- Att inte kunna simma kan utgöra ett dolt hinder för deltagande i vissa gymnasieutbildningar, föreningsaktiviteter, sommarjobb eller arbetslivsbanor som kräver vattenvana.
- Detta kan i sin tur påverka självkänsla, social inkludering och framtida utbildnings- och yrkesval.
- På samhällsnivå kan detta bidra till ökade klyftor i hälsa, livschanser och delaktighet.

4 Kostnaden för att erbjuda simundervisning till icke-simkunniga elever

För att bedöma vad det skulle kosta att erbjuda effektiv kompensatorisk undervisning till de barn som inte når simkunnighetsmålet i årskurs 6, behöver man utgå från de faktiska priserna på simundervisning. Enligt en genomgång av aktuella erbjudanden från privata simklubbar som Medley, Actic och Simklubben kostar en grundkurs mellan 1 400 och 2 200 kronor för 8–10 lektioner. Kommunala simskolor erbjuder ofta lägre priser, i intervallet 600–1 200 kronor för gruppundervisning med 10–15 lektioner, tack vare subventioner. Sommarkurser som anordnas av Svenska Livräddningssällskapet eller Röda Korset kostar ännu mindre, ofta 300–800 kronor, men dessa är starkt subventionerade och täcker inte alla elever eller platser i landet.

För att göra en rättvis jämförelse bör man dock utgå från den faktiska kostnaden för simundervisningen, oberoende av subventionernas storlek. Med andra ord bör man räkna med ett genomsnittligt marknadspris på cirka 1 800 kronor per elev för ett komplett simundervisningsprogram som har god chans att leda till simkunnighet.

Om man multiplicerar detta belopp med antalet barn som inte når simkunnighet (ca 8 300 per år), blir den totala kostnaden för en nationell riktad simundervisningssatsning omkring 14,94 miljoner kronor per år, som visas i tabellen nedan. Det är alltså bara mindre än en tredjedel av den årliga kvantifierbar kostnaden för att inte åtgärda problemet – vilket gör en sådan satsning både kostnadseffektiv och samhällsekonomiskt motiverad.

¹⁶ Socialstyrelsen (2020), *Barns och ungas psykiska hälsa – en kunskapssammanställning*

Tabell 6: Kostnaden för riktad simundervisningssatsning för icke-simkunniga barn efter år 6

Antalet barn som inte når simkunnighet	8 300	ca 8 300 per år
Marknadspris (kr) per elev för ett komplett simundervisningsprogram	1 800	mellan 1 400 och 2 200 kronor för 8–10 lektioner
Kostnad (investering) för en nationellt riktad satsning på simundervisning	14,94 mnkr	$=8300 \cdot 1800 \cdot 10^{-6}$

Tänkbart reformförslag: Kompletterande nationell satsning för att säkerställa simkunnighet före vuxenlivet

Sammanfattning

Trots att Sverige har som mål att alla barn ska vara simkunniga senast i årskurs 6, visar undersökningar att omkring 7% elever lämnar grundskolan (mellanstadiet) utan att ha uppnått simkunnighet. Dessa barn löper avsevärt högre risk för drunkningsolyckor och får sämre möjligheter till delaktighet i fysisk aktivitet, fritidsliv och arbete. Det medför både mänskliga konsekvenser och betydande samhällsekonomiska kostnader.

Det nuvarande skolsystemet lyckas redan väl med att lära majoriteten av barnen att simma., men systemet har stora brister i att säkerställa att alla (som kan) faktiskt når simkunnighet:

- Trots formella mål i låg- och mellanstadiet saknas nationell uppföljning efter årskurs 6.
- Gymnasiet erbjuder ingen garanti att kompensera för de barn som inte lärde sig simma tidigare.
- Resultatet är att många unga vuxna går ut i arbetslivet – och livet – utan att kunna simma, med ökad risk för drunkning, begränsat deltagande i fritidsaktiviteter och sämre förutsättningar för fysisk och social hälsa.

Det behövs därför en uppdaterad, tydlig nationell strategi för att följa upp och stödja de cirka 8 300 barn per årskull som inte når simkunnighet, särskilt under högstadiet och gymnasietiden. En sådan reform syftar inte till att förändra det befintliga systemet i grunden, utan att komplettera det genom en riktad nationell satsning för de barn som inte nått målet i årskurs 6.

Målet är att **ingen ska gå in i vuxenlivet utan att vara simkunnig**, och att rätt stöd ges under skolåren för att säkerställa detta.

Problembeskrivning

- Cirka 7 % av barnen når inte simkunnighet i årskurs 6 – motsvarande ca 8 300 elever varje år.
- Dessa barn löper ökad risk för drunkning och har sämre förutsättningar för hälsa, delaktighet och livskvalitet.

- Dagens simundervisning i skolorna är i huvudsak effektiv, men saknar strukturer för uppföljning och stöd till dem som inte klarar målen.

Målen med en reform

1. Garantera simkunnighet före vuxenlivet – även för de elever som inte uppnått målet i grundskolan.
2. Erbjuda riktade kompletterande insatser under högstadiet och gymnasiet för barn som saknar simkunnighet.
3. Främja jämlikhet i hälsa, trygghet och deltagande, särskilt för barn i utsatta grupper.

Föreslagna åtgärder

1. Inför nationell systematisk uppföljning av simkunnighet efter årskurs 6:
 - Inför ett uppföljningssystem som identifierar vilka elever som saknar simkunnighet efter årskurs 6.
 - Kommuner ges ansvar att rapportera och planera insatser, med nationellt stöd.
2. Inför riktade simundervisningsinsatser för elever utan simkunnighet:
 - Erbjud kvalitetssäkrad, kostnadsfri simundervisning under högstadiet (och eventuellt gymnasiet) till de elever som behöver det.
 - Insatserna kan omfatta:
 - Extra lektioner under skoltid eller efter skoltid.
 - Intensivkurser under sommaren.
 - Samarbete med simklubbar, folkrörelser och föreningar (ex. Svenska Livräddningssällskapet).
 - Specialanpassning för nyanlända, barn med NPF eller andra särskilda behov.
3. Nationell finansiering och samordning:
 - Avsätt ett särskilt statligt anslag för kompletterande simundervisning, motsvarande ca 2 000 kr per elev (totalt 14,9 miljoner kronor årligen).
 - Medlen fördelas rättvist, med fokus på kommuner med lägre simkunnighet.
4. Informations- och motivationsinsatser:
 - Genomför riktade kampanjer mot vårdnadshavare och elever för att säkerställa (eller öka) deltagande i kompletterande undervisning.
 - Lyfta fram simkunnighet som en rättighet och som en viktig fråga för barns säkerhet och livschanser.

Förväntade effekter

- Färre drunkningsolyckor och dödsfall, vilket sparar uppskattningsvis 2,5 -5,8 miljoner kronor årligen i vårdkostnader och livsförlust.
- Minskade framtida samhällskostnader genom ökad fysisk aktivitet och deltagande i fritid som motsvarar uppskattningsvis nästan 7 miljoner kronor årligen.

- Förbättrad livskvalitet, social inkludering och ökade livsinkomster, särskilt för barn i socioekonomiskt utsatta grupper.
- Positiv samhällsekonomisk avkastning över tid, ca 6,3 – 8,5 gånger insatsen (under exempelvis en period på 10 år) enligt konservativa beräkningar.

Budgetuppskattning

Åtgärd	Årlig kostnad (SEK)
Kompletterande simundervisning (ca 8 300 barn)	14,9 miljoner
Uppföljning och administration	3 miljoner
Informationsinsatser och motivation	2 miljoner
Totalt (per år)	ca 19,9 miljoner kronor

Slutsats

Ett reformförslag enligt ovan innebär ett tydligt och avgränsat komplement till dagens simundervisning – med fokus på de barn som lämnar årskurs 6 utan att vara simkunniga. Genom att investera ca 20 miljoner kronor årligen i uppföljning, riktade insatser och motivationsarbete, kan samhället säkerställa att ingen lämnas efter – och att alla barn får med sig en livsviktig kunskap in i vuxenlivet.

Det är en **kostnadseffektiv, livräddande och jämlikhetsfrämjande satsning.**